

ULUSAL ALANYAZINDA ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER VE ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİ SİYASAL AÇIDAN DÜŞÜNMEK

Yrd. Doç. Dr. Kamil DEMİRHAN

Bülent Ecevit Üniversitesi, İİBF, (demirhankamil@gmail.com)

ÖZET

Bu çalışmanın amacı ulusal alanyazında uluslararası öğrenciler konusunun yerini tespit etmek ve konuyu siyasal açıdan değerlendirmektir. Çalışmanın ilk bölümünde yabancı uyruklu öğrenci ve uluslararası öğrenci kavramları netleştirilmekte, yabancı uyruklu öğrencilere ilgili Türkiye'deki genel durum, mevzuat ve tarihsel süreç hakkında bilgi verilmektedir. İkinci bölümde, ulusal alanyazında bu konuya eğilen akademik alanlar, çalışmalarda sorunsallar, araştırma yöntemleri ve çalışma sonuçları incelenmektedir. Son bölümde, yabancı uyruklu/uluslararası öğrencilerin bir toplumsal farklılık kategorisi olarak siyasal açıdan önemi değerlendirilmektedir. Çalışmada, içeriğinde yabancı, yabancı uyruklu ve uluslararası öğrenci kelimeleri geçen araştırmalar alan, sorunsal, kapsam ve yöntem bakımından incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Uyruklu Öğrenci, Uluslararası Öğrenci, Üniversite, Farklılık, Ötekilik.

INTERNATIONAL STUDENTS IN NATIONAL STUDIES AND THINKING ABOUT INTERNATIONAL STUDENTS FROM POLITICAL ASPECT

ABSTRACT

This study aims at explaining the issue of international students in national researches, and evaluating this matter from political perspective. First part of this study, clarifies the concepts of foreign students and international students, and it gives general information about the foreign students, regulations and historical process in Turkey. The second part finds out which academic fields focus on the matter of foreign students in terms of national studies, what are the research problems, methods and results of these studies. The last part evaluates the importance of the matter of foreign/international students as a new social differentiation category from political aspect. Researches including the terms of foreign students, foreign origin students and international students in their contents are categorized according to the studies' academic field, research problem, context and method.

Keywords: Foreign Students, International Students, University, Difference, Otherness.

1. Giriş

Bu çalışmada uluslararası öğrencilerle ilgili ulusal alanyazındaki araştırmalar incelenmekte ve uluslararası öğrenciler konusu siyasal açıdan değerlendirilmektedir. Dünyada uluslararası öğrencilerin sayısı 5 milyona yakındır. Türkiye’de bu rakam 2017 yılı itibariyle 100 binin üzerindedir. Uluslararası öğrenci hareketliliğindeki bu yoğunluğa bağlı olarak, yükseköğretim kurumları uluslararası öğrencileri kendi ülkelerine çekmek için çaba harcamaktadır. Akademik alanda da bu çabanın yansımalarını görmek mümkündür. Uluslararası öğrencilerle ilgili alanyazın giderek gelişmektedir. Türkiye’de de konuya yönelik akademik ilginin yoğun olduğu söylenebilir. Bu çalışma, uluslararası öğrencilere ilişkin yapılan ulusal araştırmaları sınıflandırmayı, alanyazında üzerinde durulan akademik yaklaşımları belirlemeyi ve bu çerçevede uluslararası öğrenciler konusunun siyasal açıdan önemini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada ilk olarak yabancı uyruklu öğrenci ve uluslararası öğrenci kavramları üzerinde durulmakta ve yabancı uyruklu öğrencilere ilişkin genel durum, mevzuat ve tarihsel süreç hakkında bilgi verilmektedir. İkinci bölümde, ulusal alanyazında yabancı uyruklu öğrenciler konusunu ele alan akademik alanlar, bu konunun ele alınış biçimi, sorunsallar, araştırma yöntemleri ve çıkarımlar tespit edilmeye çalışılmaktadır. Son bölümde, yabancı uyruklu/uluslararası öğrenciler konusunun yeni bir toplumsal farklılık kategorisi olarak siyasal açıdan önemi üzerinde durulmaktadır. Çalışmada, içeriğinde yabancı öğrenci, yabancı uyruklu öğrenci ve uluslararası öğrenci kelimeleri geçen Ulakbim ve Google Akademik veri tabanlarından ulaşılabilen araştırmalar akademik alan, araştırma sorunsalı, kapsam ve yöntem bakımından sınıflandırılarak incelenmiştir.

2. Yabancı Öğrenciden Uluslararası Öğrenciye: Kavramsal Netlik ve Genel Bilgi

Bu kısımda ilk olarak, yabancı uyruklu öğrenci ve uluslararası öğrenci kavramları üzerinde durulmaktadır. İkinci olarak, uluslararası öğrencilere ilişkin genel bilgilere yer verilmektedir. Son olarak, uluslararası öğrencilerin Türkiye’ye gelme nedenleri, burs ve mezuniyet durumları ele alınmaktadır.

2.1. Kavramsal Netlik

“Yabancı öğrenci” OECD (2013:1) tarafından, eğitim aldığı ülkenin vatandaşı olmayan öğrenci olarak açıklanmıştır. Buna göre, öğrencinin eğitim aldığı ülkede ikamet etmesi yabancı öğrenci statüsünü değiştirmemektedir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri’nde yabancı öğrenci “bir yükseköğretim kurumuna kayıt yaptırmış ve geçici veya kalıcı oturma izni olan Amerikan vatandaşı olmayan öğrencileri ifade etmek” için kullanılmaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2015:19). Burada dikkate alınan unsur, öğrencinin ikamet izni olmakla birlikte bulunduğu ülkenin vatandaşı olmamasıdır. Türkiye’de yabancı öğrenci tanımı, 30 Nisan 1985 tarihli “Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Yönetmelik” kapsamında “her derece ve daldaki eğitim kurumlarında öğrenim gören veya Türkçe kurslarına katılan T.C. uyruğunda bulunmayan kişi” olarak tanımlanmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2015:18). 24.3.2010 tarihli ve 5978 sayılı “Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun”da (Mevzuat, 2017) ise yabancı öğrenci, “kamu kurum ve kuruluşlarınca ülkemizde eğitim görmesi uygun görülenler ile uluslararası anlaşmalar çerçevesinde eğitim amacıyla Türkiye’ye gelen yabancı uyruklu öğrenci” olarak tanımlanmıştır. 2012 yılında Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) komisyonu tarafından hazırlanan “Yabancı Öğrenci Strateji Belgesi”nde, yabancı öğrenci “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayıp öğrenci vizesi ya da özel izinlerle Türkiye’de her derece ve daldaki bir eğitim-öğretim kurumunda sosyal, kültürel, mesleki gelişim amacıyla kendi hesabına ya da burslu olarak öğrenim gören öğrenci” olarak tanımlanmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2015:19). Bu belgede öğrenci tanımının genişlediği ancak temel ölçütün vatandaşlık olmayı sürdürdüğü görülmektedir.

2012 yılı itibariyle yabancı öğrencilere hem ekonomik hem de akademik alanda daha fazla önem verilmeye başlanmıştır. 2012 yılında “Türkiye Bursları” sistemi hayata geçirilerek, Türkiye Cumhuriyeti tarafından uluslararası öğrencilere kamu kaynakları kullanılarak verilen burslar yeniden yapılandırılmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2015: 92). Aynı yıl “Yabancı Öğrenci Strateji Belgesi” kabul edilmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2015:10). 2012 yılı itibariyle yabancı öğrencilerin uluslararası öğrenci olarak adlandırılmaya başlandığı görülmektedir. Örneğin, “Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun”da, hizmet birimleri içerisinde geçen “Yabancı Öğrenciler Daire Başkanlığı” ifadesinin 9/5/2012 tarihli ve 6304 sayılı Kanununun 17.nci maddesiyle, “Uluslararası Öğrenciler Daire Başkanlığı” olarak değiştirildiği dikkat çekmektedir.

“Yabancı öğrenci”den farklı olarak uluslararası öğrenci “eğitim amacıyla ulusal ya da bölgesel sınırların dışına çıkan ve uyruğu bulunduğu ülke dışında olan öğrenci” olarak tanımlanmaktadır (UNESCO, 2009:250). Gülnar ve Balcı (2010:450) uluslararası öğrenci kavramını ülkesi dışında bir öğrenim kurumuna devam eden öğrenci olarak kullanmıştır. UNESCO, OECD ve EUROSTAT’ın ortak tanımında (OECD, 2013:1) uluslararası öğrenci, “eğitim aldığı ülkede yerleşik olmayan ya da daha önceki eğitimini bir başka ülkede almış olan öğrenci” olarak açıklanmıştır. OECD (2013:1), uluslararası öğrencilere ilişkin veri olmadığı durumlarda, “yabancı” öğrencilere ilişkin verilerin kullanılabilirliğini belirtmiş ve yabancı öğrencinin vatandaşlık bağına göre tanımlandığını vurgulayarak, uluslararası öğrencinin, yabancı öğrencinin bir alt kümesi şeklinde

değerlendirilebileceğini açıklamıştır. Yabancı öğrenciden farklı olarak, uluslararası öğrenci tanımında, odak noktası vatandaşlıktan, ikamet durumuna kaymaktadır. İngiltere’de uluslararası öğrenci, “İngiltere’de ikamet etmeyen öğrenci” olarak açıklanmaktadır. Avustralya için de benzer biçimde uluslararası öğrenci “kendi imkânları ile eğitim almak üzere öğrenci vizesiyle Avustralya’da öğrenim gören öğrenci” olarak açıklanmaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2015:19).

Türkiye’de yabancı uyruklu öğrenci tanımında Türkiye’de eğitim görme koşulu ön plana çıkmaktadır. T.C. vatandaşı olmayan kişinin öğrencilik durumu nedeniyle Türkiye’de bulunması söz konusudur. Türkiye’de yabancı öğrenci tanımının uluslararası öğrenciler için de kullanıldığını¹ (Kalkınma Bakanlığı, 2015:19) bu noktada farkın yalnızca “yabancı” kelimesi yerine “uluslararası” kelimesinin kullanımında ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Bu durumda, “uluslararası öğrenci” ifadesinin, “yabancı uyruklu öğrenci” ifadesi yerine kullanıldığı görülmektedir. Buna karşın, bu iki kavramı aynı anlamda kullanmak yerine, yabancı ve uluslararası öğrencileri farklı kategoriler olarak değerlendirmek daha yararlı olabilir. Özellikle göçmen sayısı fazla olan ülkelerde kavramların birbiriyle ilişkili ancak farklı anlamlarda kullanıldığı ve bu ayrımın öneminin dikkate alındığı görülmektedir. Kişinin vatandaşı olmadığı ülkede bulunması ve bulunduğu ülkede eğitim görmesi, kişinin o ülkeye öğrencilik amacıyla gelmesinden kaynaklanmak zorunda değildir. Bu durumda tek başına uluslararası öğrenci tanımı, yani Türk vatandaşı olmayıp, Türkiye’ye eğitim almak için gelmek, Türkiye’de bulunan yabancı öğrencilerin tamamını kapsamamaktadır. Örneğin son yıllarda artan göçle birlikte, T.C. vatandaşı olmayan pek çok kişi Türkiye’de yükseköğretim kurumlarına kaydolmuştur. Bu öğrenciler, Türk vatandaşı olmayıp Türkiye’de eğitim görenler kategorisine girmekte ve yabancı öğrenci olarak açıklanabilmektedir. Ancak bu öğrencileri Türkiye’ye eğitim görmek için gelen uluslararası öğrencilerden ayırmak gerekmektedir. Yalnızca yabancı öğrenci tanımından hareket edildiğinde ise, örneğin Türkiye’de bir yükseköğretim kurumunda öğrenim gören ikamet yeri Almanya olan ve hem Alman hem de Türk vatandaşlığına sahip olan öğrenciyi yabancı öğrenci kategorisinde değerlendirmek güçtür.

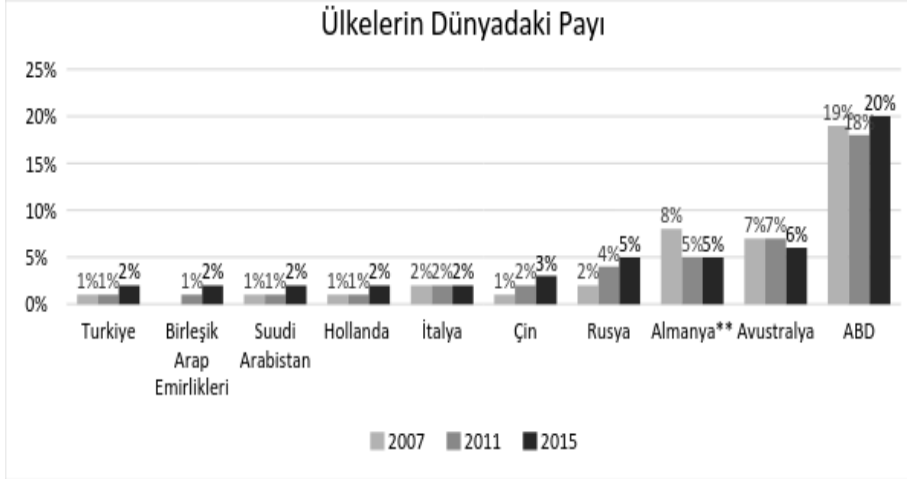
Bu durumda, içerik farkı gözetilmeksizin yabancı öğrenci yerine uluslararası öğrenci kavramının kullanılması bir anlam karışıklığı yaratabilir. Bu durumda 2012 yılı itibarıyla yabancı uyruklu öğrenci ifadesinin yerine uluslararası öğrenci ifadesinin kullanımının neden tercih edilmeye başlandığı sorusu önem kazanmaktadır. Özkan ve Güvendir (2015:177) yabancı öğrenci yerine uluslararası öğrenci ifadesinin kullanılmaya başlanması tercihini, “farklı uluslara mensup öğrencilerin konumunun ‘yabancı’ kelimesinin taşıdığı ‘öteki, diğer’ anlamlarına karşın, bu öğrencilerin üniversitelerin ‘uluslararası’ kimliğine yaptığı katkının ön plana çıkarılmaya başlanması” şeklinde açıklamıştır. Bu tespitten yola çıkarak, uluslararası öğrenci ifadesinin yabancı öğrenci çağrışımına kıyasla daha olumlu bir çağrışım yaratıyor olmasının, Türkiye’de eğitim gören ve Türk vatandaşı olmayan öğrencilerin “öteki” “yabancı” ya da “diğer” olarak algılanmalarını engelleyebilecek türden bir değişiklik olarak görmek güçtür. Böyle bir ortam ancak daha köklü değişikliklerle sağlanabilir. Bu öğrenciler nasıl çağırılırlarsa çağırılınsınlar, vatandaşı olmadıkları bir ülkede buldukları süre içerisinde toplumsal açıdan bir farklılık oluşturmaktadırlar. Geldikleri ülke, başka bir ülkede buldukları dönem ve sahip oldukları kimliğe bağlı olarak öğrenim görmeye geldikleri toplumun yabancısı veya ötekisi olmaya açıktırlar. Ayrıca bu topluluğun homojen olmadığını, kendi içinde de farklı özelliklere sahip topluluklardan oluştuğunu göz önünde bulundurmakta fayda vardır. Bu nedenle, bu öğrencilerin toplumda “öteki” “diğer” “yabancı” olarak dışlanması, ayrımcılık ya da ırkçılığa maruz kalmasının engellenmesi konunun siyasal bağlamda değerlendirilmesini gerektirmektedir.

2.2. Uluslararası Öğrencilere İlişkin Genel Bilgiler

Uluslararası öğrenci sayısı en fazla olan ülke Amerika Birleşik Devletleri’dir. Türkiye de, son yıllarda dünyadaki uluslararası öğrenci hareketliliğinden daha fazla pay almaktadır. Şekil 1’de yabancı öğrenci sayısı en fazla olan ilk 10 ülkenin uluslararası öğrencilerden aldıkları pay aktarılmaktadır.

¹ Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayıp öğrenci vizesi ya da özel izinlerle Türkiye’de her derece ve daldaki bir eğitim-öğretim kurumunda sosyal, kültürel, mesleki gelişim amacıyla kendi hesabına ya da burslu olarak öğrenim gören öğrenci olarak açıklanmıştır.

Şekil 1: Ülkelere ve Yıllara Göre Uluslararası Öğrencilerin Dağılımı

**Almanya için 2005 ve 2012 yıllarında bilgi olmadığından 2004 ve 2013 yıllarına ait veriler kullanılmıştır.
Kaynak: Unesco, 2017

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye geliş sürecinde, ilk olarak, 1981 yılında kendi imkânlarıyla Türkiye'de yükseköğrenim görmek isteyen öğrenciler için Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı (YÖS) yapılmaya başlanmıştır. 1983 yılında 2922 sayılı Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Kanun yürürlüğe girmiştir. 30 Nisan 1985 tarihli Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Yönetmelikle yabancı uyruklu öğrenci "her derece ve daldaki eğitim kurumlarında öğrenim gören veya Türkçe kurslarına katılan T.C. uyruğunda bulunmayan kişi" olarak tanımlanmıştır. 24/3/2010 tarihinde, 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunla düzenlenmeye başlanmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2015:18).

1989 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılması, Türkiye'nin yabancı uyruklu öğrenciler için eğitim görebilecekleri bir ülke olarak tercih edilmesinde etkili olmuştur. Türkiye, özellikle Kafkasya ve Orta Asya'da coğrafi ve kültürel olarak yakın olduğu halkalarla ilişkilerini geliştirme politikasını ekonomik, kültürel ve teknik alanların yanı sıra eğitim alanında da uygulamıştır (Kavak & Baskan, 2001:93). Bağımsızlığını kazanan Türk Cumhuriyetlerindeki öğrenciler için 1992 tarihinde Türk ve Akraba Toplulukları Sınavı (TCS) yapılmaya başlanmıştır² (Kıroğlu vd., 2010:26). Aynı yıl "Türk ve akraba topluluklarının yetişmiş insan gücünü karşılamaya yardımcı olmak, Türkiye dostu genç bir nesil yetiştirmek, Türk dünyası ile kalıcı bir kardeşlik ve dostluk köprüsü kurmak, Türkçeyi ve Türk kültürünü tanıtmak, Türk dünyasında yer alan ülkeleri bu ülkelerin kendi aralarındaki ilişkileri geliştirerek büyük bir şemsiye oluşturmak" amacıyla Büyük Öğrenci Projesi uygulanmaya başlanmıştır (Şahin & Demirtaş, 2014:90). Bunların yanı sıra, uluslararası öğrenciler ekonomik, siyasal ve kültürel açıdan önemli bir katkı olarak değerlendirilmiş, özellikle "ülkeler ve kültürler arasında karşılıklı anlayışı, iş-birliğini ve dayanışmayı artırması sebebiyle önemli bir dış politika ve kamu diplomasisi aracı olarak" açıklanmıştır (Özoğlu vd., 2012:27). Özoğlu vd.. (2012:27) uluslararası öğrencilerin sağladığı ekonomik kaynağın ülkeler için yeni bir sektör yaratmakta olduğunu belirtmiştir. Ülkeler son yıllarda bu sektörden pay almak için uğraşmaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2015). Bununla birlikte, uluslararası öğrencilerin ekonomik boyutunun yakın dönemde dikkat çekmeye başladığını söylemek mümkündür. Can (1996) araştırma bulgularında 1994 yılı itibarıyla, yabancı öğrencilerle ilgili kurumların ve personelin, daha çok ulusal ve uluslararası boyutlu amaçları benimsediklerini, ekonomik boyutlu amaçların daha düşük düzeyde benimsendiğini belirtmiştir.

2010 yılına kadar yabancı uyruklu öğrencilerin seçiminde kullanılan Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı (YÖS) kaldırılmıştır (Sungur vd., 2016:102). 2010 yılı sonrasında uluslararası öğrenci alımında üniversitelere esneklik tanınmış ve bu durum uluslararası öğrenci sayısının artışında etkili olmuştur (Bahattin & Sıddık, 2016:522). Yurtdışında yaşayan Türk vatandaşları ya da çifte vatandaşlar da Türkiye'de ÖSYM'nin yaptığı YGS-LYS sınavlarının yanı sıra uluslararası öğrenci kontenjanlarından yararlanarak üniversiteye girebilmektedir (YTB, 2017). Bugüne kadar yabancı uyruklu öğrenciler Türkiye'ye, YÖS, TCS, YÖK bursu, İslam Kalkınma Bankası veya Türk Diyanet Vakfı gibi kurumların desteğiyle gelmiştir (Kıroğlu vd., 2010). 2016-2017 akademik yılında Türkiye'de üniversitelerde eğitim gören yabancı öğrenci sayısı 110 bine ulaşmıştır³ (YÖK, 2017). Bu sayının 2023 yılında 180 bine çıkması

² TCS öğrencilerin Türkiye'de öğrenimini sürdürebilecek düzeyde Türkçe bildiğini kanıtlaması için yapılmaktadır (Çöllü & Öztürk, 2010:228). T. C. Tarafından Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklardan Gelen Öğrencilere Verilen Yükseköğrenim Bursları ile ilgili Şartname'ye (4.6.1999 tarih ve 4490 sayılı onay) göre burs alacak öğrencilerin kabulü TCS ile yapılmaktadır (Kavak & Baskan, 2001).

³ Kaynak ülke olarak Türkiye'den diğer ülkelere giden öğrenci sayısı 2015 yılında 45,727'dir (Unesco, 2017).

beklenmektedir (Bahattin & Sıddık, 2016:514). Bu öğrencilerin yanı sıra geçici olarak 1-2 dönem Sokrates/Erasmus ve Mevlana programları çerçevesinde yapılan karşılıklı anlaşmalarla da öğrenci hareketliliği gerçekleşmektedir.

Türkiye’de genellikle yabancı uyruklu ya da uluslararası öğrenci olarak Türk Cumhuriyetleri ve akraba topluluklardan gelen öğrenciler dikkate alınmaktadır. Can (1996:504), Türkiye’de yabancı öğrenciler konusunun daha çok 1992 yılından itibaren Türk Cumhuriyetlerinden gelmeye başlayan öğrencilerle gündeme geldiğini belirtmiştir. Özoğlu (2012:28) Türkiye’ye gelen uluslararası öğrencilerin büyük bir kısmının “komşu ülkelerden ya da Türkiye ile tarihsel veya kültürel bağları bulunan ülkelerden geldiğini” belirtmiştir. Özçetin (2013) de yabancı uyruklu öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Asya ve Orta Doğu ülkelerinden geldiğini vurgulamıştır. Şemeret (2015:29), 2013 yılı için Türkiye’ye yabancı uyruklu öğrencilerin en fazla Türkmenistan, Azerbaycan, Afganistan, Almanya, Suriye ve İran’dan geldiğini belirtmiştir. Cevher, (2016:338), Türkiye’deki uluslararası öğrencilerinin “Türkiye ile yakın dil, tarih ve kültür birliği olan ülkelerden geldiğini” belirtmiş, ülkemizde sayısı 1000’in üzerinde olan öğrencilerin Azerbaycan, Türkmenistan, KKTC, Almanya, Yunanistan, İran, Afganistan ve Bulgaristan’dan geldiğini ifade etmiştir.

Türkiye’ye yükseköğrenim için gelen öğrencilerin çoğunlukla Türki cumhuriyetler ve akraba topluluklardan geldiğine ilişkin tespit doğru olmakla birlikte son yıllarda öğrenci çeşitliliğinin giderek arttığı görülmektedir. Uluslararası öğrenciler konusunun artık yalnızca Türk ve akraba topluluklar kapsamında sınırlı olarak değerlendirilmesi güçtür. Son yıllarda dünyadaki gelişmeler, göç hareketleri ve Türkiye’nin uluslararası alandaki artan etkisi uluslararası öğrenci çeşitliliğinin de artmasında etkili olmuştur. Özellikle yakın dönemde Azerbaycan ve Türkmenistan gibi Türkiye’ye dil olarak yakın ülkelerin yanı sıra, Suriyeli öğrencilerin hem yeni kayıtlarda hem de toplam öğrenci sayılarında ilk sırayı aldığı görülmektedir. Ayrıca, Türkiye’ye Nijerya, Somali, Libya, Mısır, Pakistan, Yemen, Çin gibi uzak ülkelerden gelen öğrenci sayısı da artmıştır. Aşağıda Tablo 1’de 2013 ve 2016 yılları arasında yeni kayıt yaptıran uluslararası öğrencilerin sayısı aktarılmıştır.

Tablo 1: Türkiye’de Yıllara Göre Yeni Kayıt Yaptıran Uluslararası Öğrencilerin Sayısı

	2013-2014	Sayı	2014-2015	Sayı	2016-2017	Sayı
1	TÜRKMENİSTAN	2144	AZERBAYCAN	3692	SURİYE	5150
2	AZERBAYCAN	2010	SURİYE	2785	AZERBAYCAN	3493
3	İRAN	772	TÜRKMENİSTAN	2647	TÜRKMENİSTAN	2445
4	AFGANİSTAN	587	IRAK	1402	AFGANİSTAN	1311
5	SURİYE	807	AFGANİSTAN	1149	IRAK	1285
6	IRAK	387	İRAN	915	İRAN	1121
7	YUNANİSTAN	342	LİBYA	638	ALMANYA	780
8	KIRGIZİSTAN	270	NİJERYA	464	BULGARİSTAN	631
9	KAZAKİSTAN	362	KAZAKİSTAN	452	SOMALİ	588
10	KOSOVA	184	KIRGIZİSTAN	402	MISIR	521
11	NİJERYA	251	PAKİSTAN	393	YUNANİSTAN	487
12	MOĞOLİSTAN	93	YUNANİSTAN	377	LİBYA	438
13	KKTC	185	YEMEN	298	YEMEN	436
14	BULGARİSTAN	128	ÇİN	297	FİLİSTİN	335
15	RUSYA	168	KOSOVA	281	PAKİSTAN	333
	Seçili Ülkeler Toplamı	8690	Toplam	16192	Toplam	19354
	Toplam Öğrenci	13196	Toplam	22222	Toplam	25827

Kaynak: YÖK, 2017

Sonuç olarak, Türkiye’de öğrenim görmeye gelen, ya da Türkiye’ye farklı bir nedenle gelmiş olan ve öğrenim görmek isteyen öğrenciler hem sayısal olarak artmış hem de kültürel, etnik, toplumsal ve siyasal açıdan farklı özellikleriyle çeşitlenmiştir.

2.3. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye’ye Gelme Nedenleri, Burs ve Mezuniyet Durumları

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye’yi tercih etme nedenlerini Özoğlu ve diğerleri (2012:89), “a) Türkiye’deki üniversitelerde sunulan eğitimin, kendi ülkelerinde veya alternatif bölge ülkelerinde sunulana göre daha kaliteli olması; b) Türkiye’deki eğitim ve yaşam harcamalarının, öğrencilerin eğitim alabilecekleri alternatif ülkelere göre daha ekonomik olması; c) Burs imkânları; d) Öğrencilerin kendilerini kültürel, dinî ya da etnik olarak Türkiye’ye yakın hissetmeleri; e) Akraba, yakın tanıdık veya öğretmen tavsiyesi; f) Kendi ülkelerindeki Türk okulları tarafından yapılan yönlendirme” olarak açıklamışlardır. Ertürk ve diğerleri (2004:225) öğrenciler arasında tarihi ve kültürel bağlardan dolayı Türkiye’de eğitim görmek istediğini söyleyenlerin sayısının yüksek oranda olduğunu ve öğrencilerin “ülkem dışında herhangi bir yabancı ülkede öğrenim görmenin avantajlarından faydalanmak için” ve “ülkem dışında sadece Türkiye’de öğrenim görme alternatifim olduğu için” cevaplarını verdiğini belirtmişlerdir. Günaydın (2012), Türkiye’nin büyüyen ekonomisinin; Türkiye’nin pro-aktif dış siyaseti

ile uluslararası güç olarak algılanmasının; Güney Kore, Azerbaycan⁴, Bosna Hersek ve Filistin gibi ülkelerde Türkiye'nin gerçekleştirmiş olduğu askeri ve siyasi müdahalelerin; Türklere ve Türk kültürüne duyulan sempatinin; tarihsel derinlik ve coğrafi konumun; ortak din, tarih ve kültürün etkili olduğunu belirtmiştir. Bunların yanı sıra, kaliteli eğitim, dünyadaki iyi üniversitelerde eğitim görmüş akademik kadrolar, burs olanakları, Türkiye mezunlarının yönlendirmesi, yükseköğretim kurumlarının tanınırlık düzeyi ve özel imkânların (Osmanlı arşivleri, müzeler, mimari ese ve kalıntılar, laboratuvar, tekno-kent ve araştırma merkezleri) etkili olduğunu belirtmiştir.

Çağlar (1996:147) araştırmasında, Türk cumhuriyetler ve akraba topluluklardan gelen öğrencilerin %78,6'sının T.C. devlet bursu olanağıyla eğitimlerini sürdürdüklerini belirtmiştir. %10'unun kendi ailesinin sağladığı imkânlarla kaynak bulduğunu açıklamıştır. Diğerlerinin ise, Türkiye'deki özel şirketler, kendi ülkelerindeki özel şirketler, Türkiye'deki bazı vakıflar ve İslam Kalkınma Bankası'nın sağladığı olanaklardan yararlandıklarını belirtmiştir. Özoğlu vd., (2012:61) 2010-2011 yılı verilerine göre, Türkiye'deki yabancı uyruklu öğrencilerin %24'ünün devlet burslusu; %13'ünün hükümet burslusu olduğunu, ayrıca vakıfların da burs sağladığını belirtmiştir.

Özellikle Orta Asya Türk cumhuriyetlerinden gelen yabancı uyruklu öğrencilerin, üniversitelerinden mezun olamadıkları vurgulanmaktadır (Özkan & Güvendir, 2015:176). Çağlar (1996:136) 1996 yılına kadar ülkemize gelen toplam 16,692 öğrencinin 2,133'ünün mezun olduğunu 5,889'unun ise mezun olmadan ülkelerine döndüğünü belirtmiştir. Kavak & Baskan (2001:99) BÖP kapsamında 8 yıllık uygulamalar sonucunda mezun olan öğrencilerin oranının %15,9 olduğunu belirtmiştir. Kayıtlı öğrencilerin %49,1'nin burslarının kesildiğini vurgulamıştır. Kavak ve Baskan (2001:102) "Proje çerçevesinde sağlanan bursların yaklaşık yarısının, öğrenci başarısızlığı, devamsızlık ve kayıt yenilememe gibi nedenlerle kayba uğradığını" belirtmektedir. Özoğlu (2012:29) BÖP'ün başladığı andan itibaren Türkiye'ye gelen yaklaşık 32,000 öğrencinin yalnızca 9,541'inin mezun olabildiğini belirtmiştir.

3. Ulusal Alanyazında Yabancı Uyruklu Öğrenciler

Ulusal alanyazında uluslararası/yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili Ulakbim ve Google Akademik veri tabanlarında yer alan, içerisinde "uluslararası öğrenci", "yabancı öğrenci", "yabancı uyruklu öğrenci" kelimesi geçen ve üniversite öğrencileriyle ilgili olan 40 araştırma akademik alan, çalışma sorunsalı ve yöntem bakımından incelenmiştir. Bu alanda yapılan çalışmaların %50'sinin eğitim bilimleri alanında, %15'inin yükseköğretim ve kamu politikaları alanında, %10'unun genel olarak sosyal bilimler alanında yapıldığı tespit edilmiştir. Siyaset bilimi ve kamu yönetimi alanında yapılan çalışma oranı %5 olarak tespit edilmiştir. Alanlara göre araştırmaların dağılımı aşağıdaki tabloda aktarılmıştır. Siyaset bilimi ve kamu yönetimi alanında yapılan çalışma sayısı ikidir ve bunlardan biri (Çağlar, 1996) yabancı uyruklu öğrencilerin çeşitli problemlerinin yanı sıra siyasal problemlerine de yer vermektedir. İkinci çalışma ise (Sezgin & Yolcu, 2016) göç ve Suriyeli öğrencilerle ilgilidir.

Tablo 2: Yabancı Uyruklu Öğrencilerle İlgili Araştırmaların Akademik Alanlara Dağılımı

Akademik Alan	Çalışmalar
Eğitim Bilimleri	1) Can, 1996; 2) Güçlü, 1996; 3) Otrar vd., 2002; 4) Kiroğlu vd, 2010; 5) Derman, 2010; 6) Gökalp, 2012; 7) Beltekin & Radmard, 2013; 8) Şahin & Demirtaş, 2014; 9) Özkan & Güvendir, 2015; 10) Alyılmaz vd, 2015; 11) Şimşek & Bakır, 2016; 12) Aliyev & Öğülmüş, 2016; 13) Kireççi vd., 2016; 14) Coşkunserçe vd., 2017; 15) Sevim, 2014; 16) Özyürek, 2009; 17) Biçer vd., 2014; 18) Kumcağız vd., 2016; 18) Tok & Yığın, 2013; 19) Toker vd., 2003; 20) Aliyev & Öğülmüş, 2015
İşletme	1) Paksoy vd, 2012; 2) Cevher, 2016
Maliye	1) Yardımcıoğlu vd., 2017
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	1) Çağlar, 1996; 2) Sezgin & Yolcu, 2016
Yükseköğretim ve Kamu Politikaları	1) Kavak & Baskan, 2001; 2) Özer, 2012; 3) Günaydın, 2012; 4) Şeremet, 2015; 5) Kalkınma Bakanlığı, 2015; 6) Bayraktaroglu & Mustafayeva, 2010
İlahiyat, Din Eğitimi	1) Köylü, 2001

⁴ Günaydın (2012:49-50), Azeri bir öğrencinin Türkiye tercihinin Türkiye'nin Azeri-Ermeni ihtilafındaki duruşuna bağlamaktadır. Bir başka örnekte, "Kazak bir öğrenci niyet mektubunda niçin Türkiye'yi tercih ettiğini açıklarken, Türkiye'nin Kazakistan'ın bağımsızlığını ilk kabul eden ülke olmasının tercihindeki rolüne işaret etmektedir" denilmektedir. İki Güney Koreli öğrenci; öğrencilerden birisi, niyet mektubunda "Geçmişe doğru baktığımda Türkiye'ye teşekkür etme ihtiyacı hissediyorum. Türkiye, Kore Savaşı'nda Güney Kore'ye yardım eden bir ülkedir" (B22) ifadelerine yer verirken, diğeri de, "Bana Kore Savaşında çok sayıda Türk askerinin savaştığı anlatıldı. Bu benim Türkiye'ye karşı özel bir yakınlık hissetmemi sağlıyor" (B23) ifadesiyle Türkiye'yi tercih etmelerinin Türk askeri yardımına uzanan geçmişine işaret etmişlerdir."

Psikoloji	1) Yiğit, 2012
İletişim Bilimleri	2) Gülnar & Balcı, 2010
Sosyal Bilimler	1) Ertürk vd., 2004; 2) Çöllü & Öztürk, 2010; 3) Özoğlu, 2012; 4) Musaoğlu, 2016
Sosyal Hizmetler	1) Özçetin, 2013
Sağlık Bilimleri	1) Sungur vd., 2016

Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili yapılan araştırmalarda temel sorunsallara bakıldığında, aşağıda Tablo 3'te en fazla üzerinde durulan konuların “Uluslararası öğrenci konusunda küresel aktörlerle rekabet, uluslararasılaşma, kültürel, ekonomik ve diplomasi bakımından uluslararası öğrencilerin katkısı” (%25), “Uluslararası öğrenciler ve yaşadıkları sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlar” (%20) ve “Öğrencilerin, öğretim ortamı ve süreci, uyum süreci, aldıkları eğitimin niteliği, dil öğretimiyle ilgili sorunlar, akademik yaşamlarıyla ilgili sorunlar” (%20) olduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra, yalnızca Çağlar'ın (1996) çalışması “Öğrencilerin Karşılaştıkları Sosyo-Kültürel, Ekonomik, Psikolojik, Siyasal ve Eğitim Sorunları” kapsamında “siyasal sorunlar” başlığına yer vermiştir. Ayrıca Sezgin ve Yolcu (2016) da Türkiye’de artan göç dalgası sonrasında ortaya çıkan sorunlar bağlamında “Suriye iç savaşı sonrası göç ile gelen uluslararası üniversite öğrencilerinin sosyal uyum ve toplumsal kabul süreçleri ve toplumla etkileşim” sorunsalını ele almıştır.

Tablo 3: Yabancı Uyruklu Öğrencilerle İlgili Araştırmalarda Temel Sorunsallar

Sorunsal/Amaç	Çalışma
1. Öğrencilerin sorunları ve örgütsel yapı ilişkisi	1) Can, 1996
2. Öğrencilerin uyum problemleri	1) Güçlü, 1996; 2) Özçetin, 2013; 3) Sungur vd., 2016; 3) Coşkunserçe & Erişti, 2017; 4) Kumcağız vd., 2016; 5) Musaoğlu, 2016
3. Öğrencilerin karşılaştıkları sosyo-kültürel, ekonomik, psikolojik, siyasal ve eğitim sorunları	1) Çağlar, 1996
4. Türk Cumhuriyetleri, Türk ve akraba topluluklarıyla ilişkilerin geliştirilmesi	1) Kavak & Baskan, 2001
5. Öğrencilerin fakülteleri hakkındaki görüşleri ve karşılaştıkları sorunlar	1) Köylü, 2001
6. Öğrencilerin stres kaynakları, başa çıkma biçimleri ve ruh sağlıkları	1) Otrar vd., 2002
7. Öğrencilerin Türk kültürü, Türkçe, Türk Dünyası ve Türk kimliğine ilişkin görüşleri;	1) Ertürk vd., 2004; 2) Alyılmaz vd, 2015
8. Ekonomik sektör olarak uluslararası öğrenciler ve yaşadıkları sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlar	1) Kiroğlu vd., 2010; 2) Paksoy vd., 2012; 3) Özoğlu, 2012; 4) Özer, 2012; 5) Özçetin, 2013; 6) Şimşek & Bakır, 2016; 7) Yardımcıoğlu vd., 2017 8) Tokar vd., 2003
9. Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimleri süresince karşılaştıkları sorunlar	1) Çöllü & Öztürk, 2010; 2) Özkan & Güvendir, 2015
10. Öğrencilerin, öğretim ortamı ve süreci, uyum süreci, aldıkları eğitimin niteliği, dil öğretimiyle ilgili sorunlar, akademik yaşamlarıyla ilgili sorunlar	1) Derman, 2010; 2) Şahin & Demirtaş, 2014; 3) Sungur vd., 2016; 4) Sevim, 2014; 5) Özyürek, 2009 6) Bayraktaroğlu & Mustafayeva, 2010; 7) Biçer vd., 2014; 8) Tok & Yığın, 2013
11. Öğrencilerin farklı bir kültür ortamına girdiklerinde iletişim becerisi ve kaygıları	1) Aliyev & Öğülmüş, 2015
12. Uluslararası öğrencilerin kültürleşme tutumları ile kültürleşme süreçlerini etkileyen unsurlar, kültürleşme düzeyleri	1) Gülnar & Balcı, 2010; 2) Aliyev & Öğülmüş, 2016
13. Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin öğretim programlarına yönelik görüşleri	1) Gökalp, 2012; 2) Beltekin & Radmard, 2013
14. Yabancı uyruklu öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarının, çeşitli değişkenler açısından incelenmesi	1) Yiğit, 2012
15. Uluslararası öğrenci konusunda küresel aktörlerle rekabet, uluslararasılaşma, kültürel, ekonomik ve diplomasi bakımından uluslararası öğrencilerin katkısı	1) Özoğlu, 2012; 2) Özer, 2012; 3) Günaydın, 2012; 4) Beltekin & Radmard, 2013; 5) Şeremet, 2015; 6) Özkan & Güvendir, 2015; 7) Kalkınma Bakanlığı, 2015; 8) Şimşek & Bakır, 2016; 9) Kireçci vd., 2016; 10) Yardımcıoğlud., 2017
16. Uluslararasılaşma faaliyetlerinde hizmet kalitesinin yükseltilmesi	1) Cevher, 2016
17. Suriye iç savaşı sonrası göç ile gelen uluslararası üniversite öğrencilerinin sosyal uyum ve toplumsal kabul süreçleri ve toplumla etkileşim	1) Sezgin & Yolcu, 2016

Yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili yapılan araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemi ve incelenen örneklem sayıları aşağıda Tablo 4'te aktarılmıştır. Buna göre araştırmaların %70'inde öğrencilerle anket tekniğinden yararlanıldığı, bunların %42'sinin 51-200; %33'ünün 201-300 arası öğrenciyle yapıldığı görülmektedir. Az sayıda çalışmada veri kaynağı anket dışında bir yonteme dayanmaktadır. Araştırmaların %26'sında öğrencilerle mülakat veya derinlemesine görüşme söz konusudur. Birden fazla veri toplama tekniğinden yararlanan araştırma oranı %15'dir. Veri kaynağı olarak öğrencilerin dışında, kurum ve kuruluşların görüşlerine başvurulmuş araştırma oranı %16'dır. Bu araştırmalar içerisinde öğrenciler ve kurumların dışında, gelinen yerdeki yerel öğrencilere ve yerel halka, yabancı öğrenciler hakkında görüş soran bir araştırma bulunmadığı görülmektedir. Bu durum öğrencilerin etkileşimde bulunduğu taraflardan birine ilişkin bilginin eksik kaldığını, dolayısıyla etkileşim unsurunu dikkate alan bir yaklaşıma rastlanmadığını söylemek mümkündür. Yöntem bakımından araştırmalarda kurum ve kuruluş yöneticisi/temsilcileriyle anket tekniği ya da ikincil veri analizine başvurulmadığı görülmektedir.

Tablo 4: Yabancı Uyruklu Öğrencilerle İlgili Yapılan Araştırmalarda Kullanılan Yöntemler

Yöntem Araştırma Tekniği	Örneklem Aralığı 1-50	Örneklem Aralığı 51-200	Örneklem Aralığı 201-300	Örneklem Aralığı 301-800
Öğrencilerle Anket	1. Paksoy vd., 2012 2. Alyılmaz vd., 2015	1. Köylü, 2001 2. Çöllü & Öztürk, 2010 3. Derman, 2010 4. Sungur vd, 2016 5. Aliyev & Öğülmüş, 2015 6. Gökalp, 2012 7. Yiğit, 2012 8. Beltekin & Radmard, 2013 9. Kumcağız vd., 2016	1. Can, 1996 2. Çağlar, 1996 3. Otrar vd., 2002; 4. Gülnar & Balci, 2010 5. Özçetin, 2013 6. Aliyev & Öğülmüş, 2016 7. Yardımcıoğlu vd., 2017	1. Güçlü, 1996 2. Ertürk vd., 2004 3. Toker vd., 2003
Öğrencilerle Mülakat	1. Özoğlu, 2012 2. Özkan & Güvendir, 2015 3. Yardımcıoğlu vd., 2017 4. Biçer vd., 2014 5. Tok & Yığın, 2013	1. Şahin & Demirtaş, 2014 2. Sevim, 2014	1. Çağlar, 1996	
Öğrencilerle Derinlemesine Görüşme / Odak Grup	1. Kiroğlu vd, 2010 2. Özoğlu, 2012 3. Sezgin & Yolcu, 2016 4. Coşkunserçe & Erişti, 2017 5. Musaoğlu, 2016			
Öğrencilerle İlgili İkincil Veri Analizi		1. Şahin & Demirtaş, 2014	1. Çağlar, 1996	
Kurum ve Kuruluşlarla Mülakat	1. Can, 1996 2. Özoğlu, 2012 3. Kalkınma Bakanlığı, 2015			
Kurum ve Kuruluşlarla Derinlemesine Görüşme		1. Kalkınma Bakanlığı, 2015		

Ulusal alanyazında yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili elde edilen bulgular, bu öğrencilerin yaşadıkları çeşitli problem alanlarına işaret etmektedir. Şahin & Demirtaş (2014:90) üniversite öğrencilerinin en büyük stres kaynaklarını aile ortamından çok farklı bir çevreye ayak uydurmaya çalışmak, yeni arkadaş edinme ve farklı kültürel değerlerle karşı karşıya kalmak olarak açıklamıştır. Araştırmalarda akademik problemler, Türkçeye ilgili problemler, ekonomik problemler, barınma, ulaşım ve sağlık alanındaki problemler, sosyal problemler, psikolojik problemler, resmi işlemlerde problemler olarak sıralanmakta, ancak bunlardan hangilerinin daha fazla etkili olduğuna ilişkin tespitler farklılık göstermektedir. Her çalışmada farklı bir örneklemin olduğunu ve araştırma bulgularının temsil düzeyinin çalışmaların ele aldığı evrenle sınırlı olduğunu dikkate alarak bu çalışmalarda bazı bulgular aşağıda aktarılmaktadır.

Can (1996), uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları sorunları aktarabilecekleri yönetim kademelerinin yetersiz olduğunu ve öğrencilerin sorunlarını akademisyenlerle ya da kendi ülkelerinden gelen arkadaşlarıyla

paylaştıklarını belirtmiştir. Türk toplumuyla etkileşim gerçekleştirecek alan ve faaliyetlerin bulunmadığını, ekonomik kaygıların öğrencilerin yaşamlarını etkilediğini açıklamıştır. Çağlar (1996:144) Türk cumhuriyetleri ve akraba topluluklardan gelen öğrencilerin temel sorunlarını en fazla dil sorunu (%18,6); derslere uyumsuzluk (%18,1); sınıf arkadaşlarıyla uyumsuzluk (%12,8); yabancı uyruklu olmaktan dolayı yaşanan uyumsuzluk (%8,5), ekonomik sorunlar (%4,3) olarak tespit etmiştir. Köylü (2001:139) de yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye’de karşılaştıkları en büyük problemi dil problemi olarak açıklamıştır. İkinci olarak ekonomik problemlerin geldiğini belirtmiştir. Üçüncü ciddi problemi ise Türkiye’deki bürokratik süreçlerin yavaş işlemesi olarak açıklamıştır. Diğer taraftan, Otrar ve diğerleri (2002) Türk ve akraba topluluklardan gelen öğrencilerin en fazla (%59,9) ekonomik problemlere bağlı olarak stres yaşadığını ve ikinci stres kaynağının (%56,4) ise gelecek kaygısı olduğunu belirtmişlerdir. Kiroğlu ve diğerleri (2010), yabancı öğrencilerin sorunlarını yalnızlık, uyumsuzluk, çekingenlik, kültürel şok, psikolojik sorunlar olarak açıklamıştır. Sosyo-kültürel uyumu yabancı uyruklu öğrenciler için en önemli stres kaynağı olarak tespit etmişlerdir. Özkan ve Güvendir (2015:176) ise bu sorunları akademik, sosyal ve yaşam bağlamında ele almıştır. Bu çerçevede dil yetersizliklerinden kaynaklanan sosyal sorunların söz konusu olduğunu, öğrencilerin akademik beklentiler açısından sorun yaşamadığını ekonomik açıdan da kendilerini idare edebildiklerini belirtmiştir. Özoğlu ve diğerleri (2012:30) öğrencilerin dil, kültürel farklılık, ulaşım ve barınma ile maddi sıkıntılar yaşadıklarını belirtmiştir. Uluslararası öğrencilerin eğitimlerini bırakıp ülkelerine dönmelerine neden olacak unsurların başında maddi sıkıntılar olduğunu açıklamıştır. Özçetin (2013) yabancı uyruklu öğrencilerinin en fazla yurt yaşantısı, Türkçe konuşma, kültürel farklılıklardan dolayı sorun yaşadığını ve yalnızlığın temel sorunlar arasında olduğunu belirtmiştir. Sungur ve diğerleri (2016:101) gelir düzeyi arttıkça yabancı öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin yükseldiğini belirtmiş, öğrencilerin üniversiteye uyum sorunlarının dil, gelir, cinsiyet, iletişim, karşılıklı ilişkiler ve bu konudaki kaygılar nedeniyle geliştiğini tespit etmiştir. Yardımcıoğlu ve diğerleri (2017:246-48) öğrencilerin ekonomik, psikolojik ve akademik sorunları olmasına karşın, dil ve iletişim, sağlık, arkadaşlık, kültürel ve sosyal sorunların etkisinin tam anlamıyla doğrulanamadığı sonucuna ulaşmıştır.

Alyılmaz ve diğerleri (2015:333) yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar içerisinde birinci sırada ekonomik sorunlar, ikinci sırada ön yargılı yaklaşım ve üçüncü sırada oturma izninin olmamasından kaynaklanan sorunlardan bahsetmiştir. Çalışmalar, yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimleri sonrasında Türkiye’de kalmak istemediğini göstermektedir. Özkan ve Güvendir’in (2015:179) araştırmasına katılan öğrencilerin büyük bölümü eğitim süresini tamamladıktan sonra Türkiye’de çalışmak istediğini belirtmiştir. Özoğlu ve diğerleri (2012:28) Almanya, Avusturya, Fransa, İngiltere, Kanada ve Yeni Zelanda gibi uluslararası öğrencilerin yoğun olarak tercih ettiği ülkelerde, uluslararası öğrencilerin mezun olduktan sonra çalışma ve vatandaşlığa geçiş hakkı olduğuna dikkat çekmiş, Türkiye’de bu olanağın söz konusu olması halinde uluslararası öğrencilerin Türkiye’de kalma motivasyonunun artabileceğini vurgulamıştır.

Ulusal alanyazın içerisinde, Çağlar’ın (1996:148) araştırması, yabancı uyruklu öğrencilerin ekonomik, psikolojik, akademik ya da sosyo-kültürel sorunlarının yanı sıra siyasal sorunlarını da dikkate alması bakımından diğerlerinden ayrılmaktadır. Çağlar (1996:148) çalışmasında siyasal nitelikli sorunlar kapsamında, “öğrencilerin Türkiye’yi nasıl bir ülke olarak gördükleri, Türkiye’de kendilerini siyasal açıdan rahatsız eden herhangi bir kimse ya da grubun olup olmadığı, polis ile olan ilişkileri, T.C. siyasal sistemine herhangi bir uyum problemi (zorluklar) yaşayıp-yaşamadıkları, yaşadılarsa bunların ne tür zorluklar olduğu gibi konuları araştırmıştır. Bulgularına göre, öğrencilerin %76,6’sı ülkemizi geliştirmekte olan bir ülke, %3,8’i gelişmiş modern bir ülke; %0,5’i Batılı bir ülke olarak gördüğünü belirtmiştir. %12,4’ü ülkemizi siyasal olarak istikrarsız bir ülke, %2,4’ü ise Türkiye’yi geri kalmış bir ülke olarak değerlendirmiştir. %1,4’ü Türkiye’yi dinsiz bir ülke; %2,9’u ise Türkiye’yi Müslüman bir ülke olarak değerlendirmiştir. Öğrencilerin kendilerini herhangi bir siyasal grup tarafından baskı altında hissedip hissetmedikleri konusunda, %72,8’i herhangi bir rahatsızlık yaşamadığını ifade etmiş; buna karşın %5,2’si sol gruplar; %5,2’si sağ gruplar ve %13,4’ü dinci gruplar tarafından rahatsız edildiklerini belirtmiştir. Polisle ilişkilerde öğrencilerin %31,9’u (giriş çıkış, oturma izni, vize vb. işlemler sırasında) polisle çeşitli problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ülkenin siyasal yapısına uyum konusunda öğrencilerin %8,1’inin problem yaşadığı, bu problemlerin siyasi değerlerde yozlaşma ve bürokrasi, özgürlüklerin yeterli olmaması, ya da tutuculuk gibi konularda ortaya çıktığı açıklanmıştır.

Alanyazında siyasal bir yaklaşıma sahip olmamakla birlikte Köylü’nün (2001) de siyasal açıdan değerlendirmelere imkân tanıyan bulguları olduğunu söylemek mümkündür. Köylü (2001:140) yabancı uyruklu öğrencilerin gözünde Türkiye’nin imajının nasıl görüldüğüne ilişkin bulgularında, öğrencilerin neredeyse tamamının Türkiye’yi Cumhuriyet öncesi dine dayalı bir Osmanlı ülkesi olarak gördüklerini, geldiklerinde ise laik bir ülkeyle karşılaştıklarını söylediklerini açıklamıştır. Ayrıca, bazı öğrencilerin Türkiye’yi siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan oldukça gelişmiş bir ülke olarak görmeyi hayal ederken, birçok alanda geri kalmış bir ülkeyle karşılaştıklarını söylediklerini aktarmıştır. Birçok öğrencinin de Türkiye’nin demokratik yapısını inanç ve ifade özgürlüklerinin sınırlı olduğu gerekçesiyle eleştirdiğini belirtmiştir (Köylü, 2001:141). Köylü (2001:142) bazı öğrencilerin, siyasi gruplar tarafından kendilerini baskı altında hissettiklerini açıklamıştır. Çağlar (1996) ve Köylü’nün (2001) çalışmaları siyasal açıdan konuyu değerlendirmeye yönelik çeşitli yaklaşımlara sahiptir. Ancak,

Türkiye’de yabancı öğrencileri bir farklılık, “öteki” kategorisi bağlamında ele alan ve bu öğrencilerle toplum arasındaki ilişkileri anlamaya yönelik çalışma sayısı oldukça sınırlıdır. Araştırmalar içerisinde bu çerçeveye yakın bir yaklaşıma Sezgin ve Yolcu’nun (2016) çalışmasında rastlanmaktadır. Bu çalışmada Suriye iç savaşı sonrası göçle gelen uluslararası üniversite öğrencilerinin sosyal uyum ve toplumsal kabul süreçleri ve toplumla etkileşim konusu ele alınmıştır.

Uluslararası öğrencilerin sayısı hızla artmaktadır. Özkan & Güvendir (2015), dünyada 1975 yılında 800 bin olan uluslararası öğrenci sayısının 2009’da 3,7 milyona ulaştığını belirtmektedir. Bu yüksek düzeydeki hareketlilikle birlikte yeni gelen öğrencilerle yerli öğrenciler arasındaki ilişkilerde olumsuzluklarla karşılaşılması olasıdır. Alanyazında Türkiye’de durumun bu yönüne çok fazla değinilmediği söylenebilir. Bunun nedeni alanyazındaki çalışmalarda genellikle Türk ve akraba topluluklardan gelen öğrencilerin incelenmesi ve gelen öğrencilerin kültürel olarak yerel öğrencilerle benzer olduğu yönündeki kabulün etkisinden söz edilebilir. Bu benzerliklere rağmen, Özçetin (2013) Orta Asya, Orta Doğu ve Balkanlardan gelen öğrencilerin araştırmadaki toplam öğrencilerin %73’ünü oluşturduğu çalışmada, öğrencilerin Türkiye ile kendi ülkeleri arasındaki en büyük farklılığı kültürel farklılıklar alanında tanımladığını ve Türkiye’de yaşadıkları sorunlarda en belirgin sorunun kültürel uyum konusunda ortaya çıktığını belirtmiştir. Bu bulgular, Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrenciler için de yerel öğrencilerle çatışma yaşama olasılığının bulunduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Türkiye’de son yıllarda gelen öğrenci profilinin önemli ölçüde çeşitlendiğini de dikkate almakta fayda vardır (YÖK, 2017). Bu durumda karşılıklı çatışma noktalarının artma olasılığının daha da yükseldiğini söylemek mümkündür. Öğrenci çeşitliliğinin en önemli nedenlerinden biri göç olarak açıklanabilir. Göç ile Türkiye’deki yabancıların sayısı artmakta, bu durum yükseköğretimdeki yabancı uyruklu öğrencileri de arttırmaktadır.

Öğrencilerin göç gibi özel nedenlerle Türkiye’ye gelme durumlarında yükseköğretim kurumlarının farklı politikalar uyguladıkları görülmektedir. Sezgin (2016:426) Suriyeli öğrenciler için 2012 yılında Suriye sınırında bulunan illerdeki üniversite rektörlüklerine ve diğer üniversitelere “özel öğrenci” konulu bir yazı gönderildiğini, bu öğrencilere özel öğrenci olarak ders alabilme hakkının tanındığını bildirildiğini belirtmiştir. 2013’te YÖK, Suriyeli göçmen üniversite öğrencilerinden öğrenim ücreti alınmaması yönünde bir duyuru yapmıştır. Suriye’de üniversiteye başlayan öğrencilere yatay geçişle Türkiye’deki üniversitelere geçme imkânı tanınmıştır. Ayrıca, yurt ve burs imkânları tanınmış, YÖK tarafından 7 Ocak 2015’te Suriye’ye yakın olan Çukurova, Gaziantep, Kahramanmaraş Sütçü İmam, Kilis 7 Aralık, Harran, Mersin, Mustafa Kemal, Osmaniye Korkut Ata Üniversitelerinde, Suriye’den gelen öğrencilere yönelik öğretim dili Türkçe veya Yabancı dilde olmak üzere program açılabilmesi kararı alınmıştır (Sezgin, 2016:426).

4. Uluslararası Öğrencileri Siyasal Açından Düşünmek: Irkçılık, Ayrımcılık ve Küresel Sorunlar

Artan uluslararası öğrenci sayısı ve çeşitliliği yerel öğrencilerde ve halkta yabancı korkusu, yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve ayrımcılık gibi yaklaşımların gelişmesini ve öğrencilerin bu tür tutumlarla karşı kaşıya kalmaları sonucunu doğurmaktadır. Siyasal açıdan değerlendirildiğinde, uluslararası öğrenciler toplumun genelinden ortak değer, dil, kültür, etnisite, renk ve inanç öğeleri bakımından farklıdır ve toplumsal olarak potansiyel bir “öteki” durumundadır. Uluslararası öğrenciler bu bakımdan yabancı konumundadır. Benzer bir şekilde uluslararası öğrencilerin gözünde de yerel öğrenciler ve halk farklıdır. Bu bağlamda uluslararası öğrencilerin deneyimleri ve yerel öğrencilerin uluslararası öğrencilere ilişkin görüşleri toplumun yabancılara ve yabancıların da topluma bakışını anlamak bakımından önemlidir. Bu nedenle uluslararası öğrenciler konusu eğitim bilimlerinin ya da yükseköğretimin uluslararasılaşması sorunsalının ötesinde siyasal açıdan, toplumu bir arada tutan değerleri ve toplumun farklılıklara yönelik bakışını değerlendirmek bakımından önem taşımaktadır. Diğer taraftan, eğitim ve yükseköğretim politikalarına katkısı çerçevesinde düşünüldüğünde uluslararası öğrenciler konusuna ilişkin siyasal yaklaşım, küresel düzenin yeni sorunları olan göç ve terörün uluslararası öğrenciler üzerindeki etkilerine dikkat çekmesi bakımından önemlidir.

Alanyazında Türkiye’de uluslararası öğrencileri siyasal bir yaklaşımla farklılık ve öteki kategorisi olarak ele alan ve toplumla karşılıklı olarak ilişkilerini irdeleyen bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Ancak mevcut çalışmaların bir kısmında öğrencilerin sosyal uyumlarını, psikolojilerini ya da akademik başarılarını etkileyen etmenler arasında Türk öğrencilerle ve yerel halkla ilişkilerin belirli düzeyde dikkate alındığı görülmektedir. Çalışmalarda ayrımcılık ya da ırkçılıkla karşılaşan öğrencilerin oranının çok düşük olduğu vurgulanmakta, bu durumun nedeni öğrencilerin büyük bir bölümünün Türk ve akraba topluluklardan gelmeleriyle bağlantılı olarak açıklanmaktadır. Bununla birlikte, çalışmalarda yabancı uyruklu öğrencilerin ayrımcılık veya ırkçılık bağlamındaki deneyimlerine ilişkin bilgilere sınırlı da olsa yer verilmektedir. Bu sınırlılığın çalışmaların ana sorunsalını bu konunun oluşturulmamasından kaynaklandığı düşünülebilir. Bununla birlikte, çalışmalarda yer verilen, düşük oranda da olsa ayrımcılık ve ırkçılıkla karşılaşan öğrencilerin açıklamaları, yerel öğrencilerde, akademisyenlerde ve halkta yabancılara yönelik olumsuz yaklaşımı anlama ve bu öğrencilerin karşılaştıkları ayrımcılığı değerlendirme sürecinde ilk adımda önemli bilgiler sağlamaktadır.

Şahin ve Demirtaş (2014) yabancı öğrencilerin başarı durumlarını etkileyen etmenler üzerine yaptıkları araştırmanın bulgularında, hocaların kendilerine yönelik ayrımcılık yaptığını düşünen öğrencilerin yüzdesini %14,2 olarak tespit etmiştir. Kendilerine yönelik bir ayrımcılık yapıldığını düşünen öğrencilerin ifadeleri şöyledir:

“Hocalar bize sanki bir Türk’ün yerini kapatmışız gibi davranıyorlar. Herkese eşit davransınlar yeter” (Şahin & Demirtaş, 2014:204).

“Bazı öğrenciler hak ettiklerinden daha fazlasını alıyorlar. Ben ne kadar çalışsam çalışayım bazı hocaların gözünde asla geçecek puanı alamayacağım. Eşitlik istiyoruz, başka bir şey değil, herkese aynı davransınlar yeter” (Şahin & Demirtaş, 2014:204)

Kıroğlu ve diğerlerinin (2010) araştırmasında, sosyo-kültürel sorunlar kategorisi altında, gelenek-görenek, insan ilişkileri, giyim, yemek ve barınma alt kategorilerine yer vermiştir. Bunlardan insan ilişkileri alt kategorisi, kendi içinde arkadaşlık ilişkileri, dışlanma ve ön yargı alt kategorilerine ayrılmıştır. Bu kategoriler çerçevesinde yapılan araştırmanın bulguları, yabancı uyruklu öğrencilerin öncelikle kendi ülkelerinden gelen öğrencilerle, ikinci olarak Türklerle arkadaşlık yaptıklarını göstermektedir. Araştırmada veri toplanan öğrenciler Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan, Moğolistan, Yunanistan, Özbekistan ve Gürcistan’dan gelen öğrencilerdir. Bu öğrencilerin büyük bölümü dışlanma hissine kapılmadıklarını belirtmişlerdir. Dışlandıklarını hisseden öğrenciler ise, kendileriyle dalga geçilme, ötekileştirilme ve Türk öğrencilerin kendi aralarında gruplaşmalarını ana sorunlar olarak belirtmişlerdir. Kıroğlu ve diğerlerinin (2010:30) araştırmasında bazı öğrencilerin görüşleri şöyledir:

“Şimdi Türkiye’de bazı öğrenciler düşmanlık yaparak bizi [dışlıyorlar], Azerbaycanca konuşarak dalga geçiyorlar ve Azerbaycan dilini eleştiriyor.”

“Türkler bizimle fazla konuşmuyorlar, istemiyorlar. Pek fazla konuşmuyoruz onlarla, “nasılsın, merhaba, dersler nasıl” diye konuşuyoruz. Onlar birbirlerini tutuyorlar. Onlar kendi aralarında konuşuyorlar. Biz bir şey dediğimizde “tamam tamam” diyorlar, gidiyorlar.” (Kıroğlu vd., 2010:30).

Yabancı uyruklu öğrencilerin büyük bölümü Türklerin kendilerine ön yargılı davranmadıklarını belirtmekle birlikte, kendilerine karşı ön yargılı davranıldığını belirtenler, Türklerin kendilerine sıcak yaklaşmadığını vurgulamıştır. Bu konudaki örnekler şöyledir (Kıroğlu vd., 2010:31):

“Bizim sınıfta yedi kişiyiz Almanya’dan gelen ama hepsi [Türkler] böyle bir ön yargılı, hiç kimse bize sıcak bir şekilde yaklaşmadı. Bunu anlamıyorum ben... Bilmiyorum belki de kıskanıyorlar. Bazen de “biz o kadar çalışıyoruz burayı kazanmak için ama siz çalışmadan geliyorsunuz” diyorlar. Aslında biz de sınava girdik ama anlamıyorlar. Belki de “Almanya’da okumak zor olduğu için buraya geliyorlar” diye de düşünebilirler. “Bizim önümüzü kapatıyorlar” diye de düşünebilirler”.

“İlk geldiğimde çok oluyordu. Japonya’dan mı geldin, Çin’den mi geldin diyorlardı, Çince konuş da duyalım diyorlardı” (Kıroğlu vd., 2010:31).

Özkan & Güvendir (2015:179) öğrencilerin büyük bölümünün, öğretim üyeleri ve arkadaşlarıyla yaşadıkları ilişkileri değerlendirirken memnuniyetini dile getirdiğini belirtmiştir. Buna karşın az sayıda memnun olmayan öğrencinin görüşleri şu şekildedir:

“Hocalar isimlerimize takılıp bize sürekli sorular soruyorlar”

“...İlk yıl bir hoca Yunanlılara takmıştı, her ders Yunanlıları aşağılıyordu, ama şimdi bir sıkıntı yok...”(Özkan & Güvendir, 2015:179)

Alyılmaz ve diğerleri (2015:239) çalışmalarında “Türk halkının bana yabancı gözüyle baktığını düşünüyorum ve bu bakış açısından rahatsız oluyorum” ifadesine katılanların oranını %13,8 olarak tespit etmiştir. Öğrencilerin %36,2’sinin bu ifadeye kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Ertürk ve diğerlerinin (2004:201-203) araştırmaları, yabancı uyruklu öğrencilere Türk halkının olumsuz bakma nedenini %59,5 ile ekonomik sebepler, %25,8 ideolojik sebepler, %14,7 kültürel farklılıklar olarak tespit etmiştir. Öğrencilerin %68,5’i Türk halkının kendileriyle ilgili olarak olumlu düşündüğünü belirtirken, %31,5’i Türk halkının kendileriyle ilgili olumsuz düşündüğü görüşündedir.

Özkan ve Güvendir (2015:179), öğrencilerin uluslararası öğrenci olmaları nedeniyle en çok duydukları sıkıntının dersi anlamama olduğunu, ikinci sırada dili anlamama, üçüncü sırada ekonomik sıkıntı, dördüncü sırada Türk vatandaşı olamamaktan dolayı bir işte çalışamama, insanların ön yargısı ve derslerde zorlanma olduğunu belirtmişlerdir. Sayısı oldukça az olmakla birlikte “ülkeler arası politik gerginlik sonucu sosyal dışlama” cevabını veren bir öğrencinin açıklaması şu şekildedir: “...Bazıları Yunanistan ile aradaki ikili ilişkilerin kötü olmasından dolayı bu durumu bana yansıtıyor. Mesela baklava bizim diyorlar.”

Çağlar (1996:143) Türk cumhuriyetleri ve akraba topluluklardan gelen öğrencilerin psikolojik sorunları arasında, %13,8’inin kendisini çok yalnız ve yabancı hissettiği bulgusunu paylaşmıştır. Çağlar’ın (1996:160)

bulguları öğrencilerin kendilerinin yabancı olarak algılandığı durumlardan örnekler vermektedir. Kredi ve Yurtlar Kurumu personelinin kendilerine kaba davrandığını ifade eden bir öğrenci: yurt müdürünün kendilerine karşı “sizden, yabancılardan bıktım, sizin yüzünüzden işimi bırakacağım” (1996:160) dediğini aktarmaktadır. Bir başka öğrenci, “... bazı Türkler bizi üçüncü dünya ülkeleri gibi ya da kendilerini çok üstün görmelerini hiç de iyi karşılamıyorum ve bu da bazen benim Türkiye’ye karşı olan sevgimi azaltıyor.” (1996: 161) şeklindeki düşüncesini paylaşmıştır.

Sezgin’in (2016:430) çalışması, Suriyeli uluslararası öğrencilerin akademisyenler ve idari personel ile çok fazla sorun yaşamadığını, ancak hocaların bu öğrencileri diğerlerinden ayrı tutmamalarının -örneğin not tutma konusunda- çeşitli sorunlar yarattığını belirtmektedir. Öğrenciler, arkadaş çevresi ve yerel halk ile sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bir öğrenci, Türk arkadaşlarından “burası Türkiye” tepkisini duyduklarını dile getirmiş, kendilerine yönelik olumsuz tutumun sebebi olarak, üniversiteye sınavsız kayıt yaptırılmaları, savaştan kaçtıkları düşüncesi ve siyasi yaklaşımın etkili olduğunu belirtmiştir. Öğrenciler kendilerine, “siz kaçtınız”, “Esad size ne yaptı?” gibi suçlamalar yöneltildiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler sosyal uyumla ilgili olarak en fazla sorunu yerel halk ile yaşadıklarını açıklamışlardır. Suriyeli oldukları için zaman zaman halkın kendilerine farklı davrandığını, yerel halkın olumsuz bir genelleme içinde olduğunu, kendi dillerinde konuştuklarında etraftakilerin kendilerine olumsuz baktıklarını belirtmişlerdir. Bir öğrenci yerel halktan bir kişinin, kendisine “geldiniz ekmeğimizi çaldınız”, “geldiniz her şeye zam geldi”, “siz kaçtınız” gibi suçlamalar yönelttiğini açıklamıştır. Sezgin (2016) bu suçlamalara karşı öğrencilerin kendilerini savunma mekanizmaları geliştirdiklerini belirtmiştir. Sezgin (2016) toplumda Suriyelilere yönelik olumsuz algıyı değiştirmek ve sosyalleşmek için kendilerine düşen görevleri yapacaklarını belirttiklerini, ancak, kendilerine yönelik “yabancıysan edepli ol” yaklaşımını aşmanın zor olduğunu vurgulamıştır.

Yardımcıoğlu ve diğerleri (2017:233-234), Türk cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin sosyal açıdan sıkıntı çekmediklerini ancak mülakatlarda Afrika kökenli öğrencilerin ten renkleri nedeniyle sosyal problemler yaşadıklarını ortaya çıktığını belirtmiştir. Öğrencilerin neredeyse tamamının Türk arkadaşlarının Türkçe konuşma konusunda kendileriyle dalga geçtiklerini, bu durumun konuşma motivasyonlarını düşürdüğünü açıklamıştır. Öğrenciler genellikle zamanlarının büyük bölümünü kendi memleketlerinden arkadaşları ve diğer yabancı öğrencilerle geçirdiklerini söylemişlerdir. KYK’da yurtlarda kalan öğrencilerle ilgili olarak öğrencilerin ifadelerini şu şekilde açıklamıştır: Bir öğrenci “Bazı arkadaşlara siz temiz değilsiniz dediler. Yurtta bizle değil başka arkadaşlarla kalmak istediler ve odadan ayrıldılar”; Bir bayan öğrenci ise “Odaya bir Türk öğrenci geldi biz iki yabancı odadaydık bizi görünce ağlamaya başladı” demiştir. Özellikle Afrika kökenli öğrencilerin karşılaştıkları sorular ilgi çekicidir: Örnek olarak öğrenciler kendilerine “Eviniz var mı?, Yemek yiyor musunuz?, Su içiyor musunuz?, İnsan eti yiyor musunuz?” gibi sorular sorulduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin ve halkın Afrikalı bir öğrenciyi gördüğünde bu öğrencinin acı çektiğini ve yardıma muhtaç olduğunu düşündüğü gibi bir algının oluştuğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, Türk öğrencilerin uluslararası öğrencileri burs aldıkları için kıskandığı, bizim vergimizi siz alıyorsunuz dediği, bizim hakkımızı çigneyip burada okuyorsunuz gibi tacizlere uğradıklarını açıklamışlardır. Bir bayan öğrencinin “Bir gün kantinde oturuyordum bir kız geldi al bu makaleyi Türkçeye çevir dedi” şeklindeki yaşadığı durum paylaşmıştır. Yardımcıoğlu ve diğerleri (2017:235) Ortadoğu kökenli öğrencilerin genelde Suriyeli sanıldıkları için doktora olumsuzluklar yaşadıklarını belirtmiştir.

Yardımcıoğlu ve diğerleri (2017:238-239) çalışmalarında, “çevremdekilerle rahat ilişki kuramıyorum” ifadesine katılan öğrencilerin yüzdesini %17,3; kararsızların yüzdesini %15,7 olarak tespit etmiştir. “Farklılıklarımız sebebiyle dışlandığımı düşünüyorum” ifadesine katılanların yüzdesi (katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum kategorileri için) %16,03’tür. Kararsızların yüzdesi 30,5’tir. Afrika kökenli öğrenciler ise ten renklerinden dolayı hem öğrenci arkadaşlarının hem de halkın tavrının kendilerini rahatsız ettiğini söylemişlerdir. Yardımcıoğlu ve diğerleri (2017:242) bazı esnafın uluslararası öğrencilere mal satarken daha yüksek fiyat uyguladığını aktarmıştır. Bir öğrenci bu konuyla ilgili örnek olarak “Bir gün arkadaş taksiye bindi şoför 100 dolar istedi, bir daha hiç binmedi” şeklindeki yaşadığı durumu paylaşmıştır. Öğrenciler bir sorunla karşılaştıklarında genellikle kendi memleketlilerinden bir öğrenciden ya da diğer uluslararası öğrencilerden yardım almaktadır. Yardımcıoğlu ve diğerleri (2017:243), “Türkiye’deki eğitiminizi yarıda bırakıp ülkenize dönmeyi düşündünüz mü? (%)” sorusuna “evet” yanıtı veren %20,9 oranındaki öğrencinin gerekçe olarak sunduğu nedenler arasında ayrımcılıkla karşılaşmanın (çok etkili ve etkili diyen toplam) %42,9; ırkçılıkla karşılaşma oranının (toplam) %26,9 olduğunu açıklamıştır. Bu tür sosyal, kültürel, psikolojik sorunların aşılması konusunda Yardımcıoğlu ve diğerleri (2017:249-250) kamu spotları, üniversitelerin basın yayın faaliyetleri, hocaların derslere bu konulara değinmesinin etkili olabileceğini belirtmişlerdir.

Özoğlu ve diğerleri (2012:27) uluslararası öğrencilerin “gittikleri ülkelerde karşı karşıya kaldıkları ayrımcı, dışlayıcı veya ırkçı yaklaşımların, öğrencilerin uyum süreçlerini ve ruh sağlığını negatif etkilediğini” belirtmişlerdir. Örneğin, Suriyeli bir öğrenci, devlet yurtlarının yeteri kadar temiz olmaması ve kalabalık olması nedeniyle ev tutmaya karar verdiğini ancak yabancı olmasından ötürü kimsenin kendisine ev vermek istemediğini açıklamıştır. Ev verenlerin ise iki kat daha fazla depozito istediklerini belirtmiştir (Özoğlu vd., 2012:87-88).

Özoğlu ve diğerleri (2012:12) gerçekleştirdikleri araştırmada, Türkiye’den burs alan öğrencilerin – çeşitli kaygılarla yaşadıkları olumsuz tecrübeleri paylaşırken çekingenlik yaşamış olabileceklerinin de altını çizmiştir. Özoğlu ve diğerlerinin (2012:103-105) ayrımcılığa veya olumsuz bir tutuma maruz kalan öğrencilerin açıklamalarından verdikleri örnekler şöyledir:

(Kazakistan’dan bir öğrenci) “Aslında karşılaşmadım ama bazı hocalar bana ‘Senin yerinde üç Türk olabilirdi’ diyerek tepki gösterdi.”

(Afganistanlı bir öğrenci)“Öğrencilerle pek bir sıkıntı yok ama bazı hocalar çok sıkıntılı. ‘Neden geliyorsunuz buraya, kendi ülkenizde okuyun’ diyorlar hatta bazı hocalar var [öğrenciler] yabancı oldukları için bilerek bırakanlar bile oluyor yani. Yani öğrencinin psikolojisini bozacak kadar kötü konuşuyorlar mesela Afganistan’dan geldiğimizi duyunca “ben Afganistan’a gittim, Filistin’e gittim. Çok pis kokuyor, insanları çok pis” gibi şeyler söylüyorlar. Bu da psikolojilerimizi bozuyor.”

(Endonezya’dan gelen bir öğrenci) “Kültür olarak farklılıklar elbette var mesela burada Türk arkadaşlar çok şaka yapmak istiyor bizlere ama biz rahatsız oluyoruz bundan. Biliyoruz onlar şaka yapıyor ama biz sevmiyoruz öyle şakalar. Mesela konuşmalarımızla dalga geçiyorlar, davranışları da çok farklı mesela ensemize vuruyorlar. Biz hoşlanmıyoruz bundan ama onlar şaka yaptık diyorlar” (Özoğlu vd., 2012:103-105).

Sungur ve diğerleri (2016:103), yabancı uyruklu öğrencilerin %43,1’inin yabancı uyruklu oldukları için insanların kendileriyle iletişim kurmaktan çekindiklerini düşündüğünü belirtmiştir. Öğrencilerin insanların kendileriyle iletişim kurmaktan çekindiklerini düşünmesi, öğrencilerin üniversiteye uyumunu etkileyen bir unsur olarak açıklanmıştır. Bu örnekler Türkiye’deki uluslararası öğrencilerin bir farklılık ve öteki olarak karşılaşabilecekleri sorunlara ilişkin önemli ipuçları vermektedir. Ancak bu örneklerin uluslararası öğrencilerin farklılık ve öteki olarak karşılaşabilecekleri ayrımcı, düşmanca ya da ırkçı eğilimleri açıklamak bakımından yeterli olduğunu söylemek güçtür. Böyle bir yaklaşımın yabancı öğrencilerin karşılaştıkları deneyimlere odaklanması gerekmektedir. Ayrıca, yalnızca yabancı öğrencilerin deneyimleri ve görüşleri değil, yerel öğrencilerin ve halkın da yabancı öğrencilere yönelik yaklaşım ve tutumu da değerlendirmeye katılmalıdır. Uluslararası öğrenciler bize toplumsal olarak ötekiyle birlikte yaşama anlayışımızı değerlendirme imkânını sağlayabilir. Bu yaklaşım toplumun siyasal örgütlenmesinde toplumu bir arada tutan değerlerin yeniden gözden geçirilmesi ve kendimizi tanımak bakımından önemlidir.

Uluslararası öğrenciler konusunun toplumsal-siyasal boyutu aynı zamanda uluslararası öğrenciler üzerinden küresel sorunlarla toplumun nasıl bir etkileşim içine girdiğini anlamak bakımından da değer taşımaktadır. Uluslararası öğrencilerin durumu değerlendirilirken, Türkiye’nin içinde bulunduğu küresel siyasal değişkenlerin de dikkate alınması, göç ve terör bağlamında ortaya çıkan etkenlerin hesaba katılması gerekmektedir. Uluslararası siyasal gelişmeler, uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları ayrımcılık ve kötü muamele sorunlarını yakından ilgilendirmektedir. Konunun bu boyutu uluslararası öğrencilerin yalnızca eğitim politikalarının bir alanı olmadığına, uluslararası öğrencilerin durumlarının siyasal ilişkilerden ve ülkelerin siyasal gündemlerinden önemli ölçüde etkilendiğine işaret etmektedir. Örneğin, 11 Eylül sonrası Batı ülkelerinde Müslüman öğrencilerin karşı karşıya kaldıkları muameleler, izlenen göçmen politikaları, uluslararası öğrencilerin ülke tercihlerini ve gittikleri ülkelerdeki öğrenim durumlarını ve bireysel ve sosyal duygu ve davranışlarını etkilemektedir. Bu tür durumların hesaba katılması değişen ve çeşitlenen öğrenci profiliyle Türkiye için oldukça önemlidir. Türkiye’de, gelen uluslararası öğrencilere karşı dönemsel gelişmelere bağlı olarak çeşitli tepkilerin geliştiğinden ve ileride de gelişebileceğinden söz edilebilir. Örneğin yakın zamanda Reina adlı gece kulübünde gerçekleştiren terör eylemi sonrasında uluslararası öğrenciler üzerindeki kontrol artmıştır. Söz konusu eylemi gerçekleştiren saldırganın Orta Asya kökenli olmasının Orta Asya ülkelerinden gelen uluslararası öğrencilere yönelik yaklaşımda etkili olabileceği ihtimali güçlüdür.

5. Sonuç

Bu çalışmada ulusal alanyazında “yabancı öğrenci” ve “uluslararası öğrenci” kavramlarının anlamları üzerinde yeteri kadar durulmadığı tespit edilmiştir. OECD ya da UNESCO gibi uluslararası kuruluşların bu kavramları birbiriyle bağlantılı bir şekilde kullanmasına karşın Türkiye’de konuyla ilgili mevzuat ve belgelerde bu kavramlar arasındaki farkın yeterince değerlendirilmediğini söylemek mümkündür. Alanyazın incelemesinde, Türkiye’deki akademik çalışmaların çoğunlukla eğitim bilimleri alanında olduğu tespit edilmiştir. İncelenen çalışmalar, uluslararası öğrenciler konusunda üniversitelerin uluslararasılaşmasının önemi, uluslararası öğrenci piyasasından daha fazla pay alma, diğer ülkelerle ekonomik ve kültürel işbirliğini geliştirme konularına dikkat çekmektedir. Çalışmalarda uluslararası öğrencilerin sorunları tespit edilmeye çalışılmakta ve çözüm önerileri geliştirilmektedir. Alanyazında siyasal perspektiften konuyu ele alan çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bu nedenle, bu öğrencilerin toplumsal olarak oluşturdukları farklılık kategorilerine (farklı inanç, renk, ırk, kültür, vatandaşlık, etnisite) bağlı olarak yerleşik öğrencilerle ve öğrenimleri süresince içerisinde buldukları toplumla aralarındaki ilişkilerin değerlendirilmesi konusunda bir eksiklikten söz etmek mümkündür. Bu çerçevede siyasal

açından konuyu inceleyen ve toplumsal ilişkilerin çok taraflı yapısını dikkate alarak tasarlanan araştırmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Türkiye’de yabancı öğrenci ve uluslararası öğrenci çeşitliliğinin artmaya başladığı görülmektedir. Bu durum daha önce yoğun olarak Türkiye’de yabancı uyruklu öğrencileri oluşturan Türk ve akraba topluluklardan gelen öğrencilerden farklı öğrencilerin Türkiye’yi tercih etmesi anlamına gelmektedir. Türkiye’nin 2012 yılından sonra, 1990’larda geçerli olan ve SSCB’nin yıkılışı sonrasında Türk ve akraba topluluklarla sosyal ve kültürel ilişkileri geliştirmek üzere izlediği politikaların ötesinde yeni hedefleri benimsediği görülmektedir. Alanyazında uluslararası öğrencilerle ilgili uluslararasılaşma, küresel düzeyde uluslararası öğrencilerin yarattığı ekonomik zenginlikten pay alma ve uluslararası öğrenci ve öğretim elemanı çeşitliliğinin eğitimde kaliteyi artırma konusunda sahip olduğu potansiyeli geliştirme gibi amaçlar çerçevesinde ekonomik, sosyal ve akademik sorunların tespiti ve çözümüne odaklanılmaktadır. Ancak bunların yanı sıra siyasal sorunların da uluslararası öğrencileri etkileyen bir unsur olduğu söylenebilir. Bu sorunlar çeşitlenen öğrenci profiliyle gelen öğrencilerle yerli öğrenciler arasında çıkabilecek çatışmalar, ayrımcılık, ırkçılık, yabancı düşmanlığı kapsamında ele alınabilir. Bu tür durumlara ilişkin deneyimler yabancı öğrencilerle toplumun ilişkisini, dışlama ya da etkileşim unsurları çerçevesinde kendi toplumumuzun “ötekine” yönelik anlayışını ve yaklaşımını anlamamıza yardımcı olabilecek veriler sunabilir. Ayrıca, uluslararası öğrencilerin göçmenlik durumu ve uluslararası terörün artışıyla birlikte yaşadıkları sorunlar artma eğilimindedir. Bu sorunların üniversite ortamına taşınma ihtimali söz konusudur. Bu nedenle siyasal yaklaşım, uluslararası öğrenciler konusunu eğitim perspektifinin ötesine taşıyarak, konunun küresel siyasal gelişmelerle bağlantılı olarak ele alınmasının da önünü açacak olanaklar sağlamaktadır.

Kaynakça

- Aliyev, R., & Öğülmüş, S. (2016). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 90-123.
- Alyılmaz, S., Biçer, N., & Çoban, İ. (2015). Atatürk Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Kırgız Öğrencilerin Türkçe ve Türkiye’ye Yönelik Görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(1), 328-338.
- Bayraktaroğlu, S., & Mustafayeva L. (2010). Türk Yüksek Öğretim Sistemi ve Türk Dünyası İlişkileri: Sakarya Üniversitesi’nde Eğitim Gören Yabancı Uyruklu Öğrenciler Örneği. *Journal of Azerbaijani Studies*, 284-292.
- Beltekin, N., & Radmard, S. (2013). Türkiye’de Lisansüstü Eğitim Gören Uluslararası Öğrencilerinin Üniversiteye İlişkin Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(43), 250-269.
- Biçer, N., Çoban, İ., & Bakır, S. (2014). Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Karşılaştığı Sorunlar: Atatürk Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29),125-135.
- Aliyev, R., & Öğülmüş, S. (2016). Türkiye’deki Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlerarası Etkileşim Algısının İncelenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 4(12), 49-71.
- Can, N. (1996). Türkiye’de Yüksek Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sorunları ve Örgütsel Yapı. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(7). Erişim Tarihi: 31.08.2017, <http://erciyes.dergipark.gov.tr/erusosbilder/issue/23740/252860>
- Cevher, E. (2016). Yükseköğretimde Uluslararası Öğrenci Hareketliliği ve Memnuniyeti. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 7(22), 337-349.
- Coşkunserçe, O., & Erişti, S. D. B. (2017). Uluslararası Öğrencilerin Kültürel Uyum Sürecine Yönelik Tasarım Tabanlı Araştırma Yaklaşımına Dayalı Çevrimiçi Oryantasyon Uygulamasının Geliştirilmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(1), 83-104.
- Çağlar, A. (1996). Türk Üniversitelerinde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları Öğrencilerinin Sorunları. *Amme İdaresi Dergisi*, 32(4), 133-169.
- Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası*. Yükseköğretim Kurulu Yayın No: 2014/2, Eskişehir.
- Çöllü, E. F. & Öztürk, Y. E. (2010). Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba Topluluklarından Türkiye’ye Yüksek Öğrenim Görmek Amacıyla Gelen Öğrencilerin Uyum ve İletişim Sorunları (Konya Selçuk Üniversitesi Örneği). *Journal of Azerbaijani Studies*, 223-239.
- Derman, S. (2010). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Öğreniminde Karşılaştıkları Sorunlar. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 29, 227-247.
- OECD. (2013). Erişim Tarihi: 12.08.2017, [https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202013--N%C2%B014%20\(eng\)-Final.pdf](https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202013--N%C2%B014%20(eng)-Final.pdf)

- Ertürk, Y. E., Beşirli, H., & Tuncay, D. (2004). *Türk Cumhuriyetleri Öğrencilerinin Türk Dünyasına Bakışları*. Ankara: Siyasal Kitabevi
- Gökalp, M. (2012). 19 Mayıs Üniversitesi Samsun Eğitim Fakültesi'nde Öğrenim Gören Türk ve Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Öğretim Programlarına Yönelik Bakış Açılarının İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 139-152.
- Güçlü, N. (1996). Yabancı Öğrencilerin Uyum Problemleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 101-110.
- Gülner, B., & Balcı, Ş. (2010). Televizyon İzleme Motivasyonları ve Kültürleşme: Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 28, 447-483.
- Kalkınma Bakanlığı. (2015). *Yükseköğretimin Uluslararasılaşması Çerçevesinde Türk Üniversitelerinin Uluslararası Öğrenciler İçin Çekim Merkezi Haline Getirilmesi, Araştırma Projesi Raporu*. Erişim Tarihi: 31/08/2017, http://kam.kalkinma.gov.tr/wpcontent/uploads/2015/04/Uluslararası_Ogrenci_Raporu_2015.pdf
- Kavak, Y., & Baskan, G. A. (2001). Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akriba Topluluklarına Yönelik Eğitim Politika ve Uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 92 -103.
- Kıroğlu, K., Kesten, A., & Elma, C. (2010). Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26-39.
- Kireççi, M. A., Bacanlı, H., Erişen, Y., Karadağ, E., Çeliköz, N., Dombaycı, M. A., Toprak, M., & Şahin, M. (2016). Türkiye'de Yükseköğretimin Uluslararasılaşması: Bir Endeks Oluşturma Çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 41(187), 1-28.
- Köylü, M. (2001). O.M.Ü. İlahiyat Fakültesine Devam Eden Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Fakülte Hakkındaki Düşünce, Sorun ve Beklentileri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12-13, 131-154.
- Kumcağız, H., Dadashzadeh, R., & Alakuş, K. (2016). Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ndeki Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Yaşadıkları Sorunlar. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 37-50.
- Mevzuat. (2017). Erişim Tarihi: 07.08.2017, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5978.pdf>
- Musaoğlu, B. N. (2016). Türkiye'de Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Entegrasyon Süreci. *Türk Dünyası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 12-24.
- Otrar, M., Ekşi, H., Dilmaç, B., & Şirin, A. (2002). Türkiye'de Öğrenim Gören Türk Ve Akriba Topuluk Öğrencilerinin Stres Kaynakları, Başa Çıkma Tarzları İle Ruh Sağlığı Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(2), 473-506.
- Özçetin, S. (2013). Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*.
- Özer, M. (2012). Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 2(1), 10-13.
- Özkan, G., Güvendir, M. A. (2015). Uluslararası Öğrencilerin Yaşam Durumları: Kırklareli ve Trakya Üniversiteleri Örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 174-190.
- Özoğlu, M., Gür, B. S., & Coşkun, İ. (2012). *Küresel Eğilimler Işığında Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler*. SETA Yayınları, Ankara
- Özyürek, R. (2009). Türk Devlet ve Topluluklarından Türkiye Üniversitelerine Gelen Türk Soylu Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenimlerinde Karşılaştıkları Sorunlar. *Turkish Studies*, 4(3), 1819-1862.
- Paksoy, H. M., Paksoy, S., & Özçalıcı, M. (2012). Türkiye'de Yüksek Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Sorunları: GAP Bölgesi Üniversiteleri Örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 85-94.
- Sevim, O. (2014). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Konuşma Kaygılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 18(60), 389-402.
- Sezgin, A. A., & Yolcu, T. (2016). Göç İle Gelen Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Uyum ve Toplumsal Kabul Süreci. *Humanitas*, 4(7), 417-436.

- Sungur M. A., Şahin, M., Can, G., Şahin, M. F., Duman, K., Pektaş, B., Doğan, S., Alkan, A. Ö., & Onuk, H. (2016). Düzce Üniversitesinde Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşam Doyumları ve Sosyal Uyumlarını Etkileyen Faktörler. *Düzce Üni. Sağlık Bilimleri Enst. Dergisi*, 6(2), 101-109.
- Şahin, M., & Demirtaş, H. (2014). Üniversitelerde Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Akademik Başarı Düzeyleri, Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Milli Eğitim*, 204, 88-113.
- Şeremet, M. (2015). Türkiye ve İngiltere Yükseköğretimindeki Uluslararasılaşma Politikalarına Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 5(1),27-31.
- Şimşek, B., & Bakır, S. (2016). Uluslararası Öğrenci Hareketliliği ve Atatürk Üniversitesinin Uluslararasılaşma Süreci. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 55, 509-542.
- Tok, M., & Yığın, M. (2013). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Nedenlerine İlişkin Bir Durum Çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 8, 132-147.
- UNESCO. (2009). Erişim Tarihi: 31.08.2017, <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001832/183249e.pdf>
- UNESCO. (2017). Erişim Tarihi: 31.08.2017, <http://data.uis.unesco.org/Index.aspx?queryid=172>
- Yardımcıoğlu, F., Beşel, F., & Savaşan, F. (2017). Uluslararası Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Problemleri ve Çözüm Önerileri (Sakarya Üniversitesi Örneği). *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(1), 203-254.
- Yiğit, R. (2012). Konya İlinde Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının Bir Kısım Değişkenler Bakımından İncelenmesi. *Selçuk Üni. Sosyal Bilimler Enst. Dergisi*, 27, 317-326.
- YÖK. (2017). Erişim Tarihi: 31.08.2017, <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- YTB. (2017). Erişim Tarihi: 31.08.2017, https://www.ytb.gov.tr/duyuru_detay.php?detay=5312